

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) a soudců Radovana Suchánka a Vojtěcha Šimíčka o ústavní stížnosti stěžovatele **Ing. Lee Loudy, Ph.D.**, sídlem Vodičkova 791/41, Praha 1 – Nové Město, insolvenčního správce dlužníka Správa pohledávek OKD, a. s., zastoupeného JUDr. Dušanem Dvořákem, advokátem, sídlem Hlinky 505/118, Brno, proti rozsudku **Nejvyššího soudu** ze dne 30. června 2020 č. j. 29 ICdo 97/2018-109, jako účastníka řízení, a 1) obchodní korporace **Správa pohledávek OKD, a. s.**, sídlem Stonavská 2179, Karviná, a 2) **Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky**, sídlem Orlická 2020/4, Praha 3 – Vinohrady, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 11 Listiny základních práv a svobod, jakož i jeho právo podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

2. Z obsahu ústavní stížnosti a napadeného rozhodnutí vyplývají následující skutečnosti.

Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 4. 10. 2017 č. j. 32 ICM 2328/2017-50 zamítl žalobu, kterou se stěžovatel jako insolvenční správce dlužníka OKD, a. s. (po změně obchodní firmy Správa pohledávek OKD, a. s., dále jen „dlužník“) domáhal a) určení, že „poskytnutí“ peněžitých plnění dne 19. 5. 2016 z bankovních účtů dlužníka na účty druhé vedlejší účastnice (dále jen „zdravotní pojišťovna“) v částkách 417 198 Kč, 188 739 Kč, 124 670 Kč, 152 197 Kč, 119 623 Kč, 28 524 Kč a 208 696 Kč je vůči věřitelům dlužníka neúčinné, a b) zaplacení výše zmíněných částek do majetkové podstaty dlužníka (I. - VII. výrok) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (VIII. výrok). Krajský soud uvedl, že ve věci dlužníka bylo dne 3. 5. 2016 zahájeno insolvenční řízení, dne 19. 5. 2016 dlužník uhradil z titulu pojistného na zdravotní pojištění za své zaměstnance za měsíc duben 2016 na účty zdravotní pojišťovny částky 417 198 Kč, 188 739 Kč, 124 670 Kč, 152 197 Kč, 119 623 Kč, 28 524 Kč a 208 696 Kč, celkem tedy 1 239 647 Kč. Zmíněná částka představuje 4,5 % z vyměřovacího základu, a jde o pojistné, které je povinen hradit zaměstnanec, a zaměstnavatel toto pojistné odvádí zdravotní pojišťovně srážkou z hrubé mzdy zaměstnance. Mzdy zaměstnancům dlužník za měsíc duben 2016 vyplatil. Krajský soud vycházel z § 4, § 5 odst. 1, § 8 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a) a § 9 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 48/1997 Sb.“) a z § 2 a § 5 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 592/1992 Sb.“), a zdůraznil, že povinnost platit veřejné zdravotní pojištění vzniká ze zákona. Pojistné hradí z jedné třetiny zaměstnanec a ze dvou třetin zaměstnavatel, přičemž celková výše pojistného činí 13,5 % z vyměřovacího základu za rozhodné období. Zaměstnavatel odvádí část pojistného, které je povinen hradit za své zaměstnance, a současně odvádí část pojistného, které je povinen hradit zaměstnanec, srážkou z jeho mzdy nebo platu, a to i bez souhlasu zaměstnance. V posuzované věci byly na účet zdravotní pojišťovny vyplaceny peněžní prostředky představující pojistné hrazené jednotlivými zaměstnanci ve výši 4,5 % vyměřovacího základu, které bylo strženo dlužníkem ze mzdy zaměstnanců. Peněžní prostředky zaplacené dlužníkem na účty zdravotní pojišťovny nebyly tudíž součástí majetkové podstaty dlužníka, ale šlo o peněžní prostředky zaměstnanců.

3. Vrchní soud v Olomouci (dále jen „vrchní soud“) rozsudkem ze dne 28. 3. 2018 č. j. 32 ICM 2328/2017, 14 VSOL 50/2018-78 (KSOS 25 INS 10525/2016), změnil rozsudek krajského soudu tak, že žalobě zcela vyhověl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vrchní soud na rozdíl od krajského soudu zdůraznil skutečnost, že povinnost zaměstnavatele odvádět pojistné na veřejné zdravotní pojištění jako jeho plátce, a to i v části pojistného, které je povinen hradit zaměstnanec, je uložena přímo zaměstnavateli, nikoli zaměstnanci; jde tak o pohledávku pojišťovny přímo za zaměstnavatelem, nikoli za zaměstnancem. Je přitom nesporné, že dlužník plnil pojistné z účtů, jež pro něj vedly bankovní ústavy, a tedy ze své majetkové podstaty. Vrchní soud dále uvedl, že v poměrech dané věci není dána žádná z výjimek obsažených v § 111 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“), když pojistné na veřejné zdravotní pojištění je pohledávkou za majetkovou podstatou jen tehdy, vzniklo-li po rozhodnutí o úpadku; v dané věci pohledávka zdravotní pojišťovny za měsíc duben 2016 vznikla uplynutím označeného měsíce, tj. dne 1. 5. 2016. Jelikož dlužník poskytnutím označených peněžitých plnění zdravotní pojišťovně porušil zákaz plynoucí z § 111 odst. 1 insolvenčního zákona, přičemž současně nešlo o žádnou z výjimek

stanovených v § 111 odst. 2 tohoto zákona, jsou tato právní jednání neúčinná vůči věřitelům dlužníka podle § 111 odst. 3 insolvenčního zákona; zdravotní pojišťovna je proto povinna přijaté plnění vrátit zpět do majetkové podstaty dlužníka.

4. Proti rozsudku vrchního soudu podala zdravotní pojišťovna dovolání. Ústavní stížností napadeným rozsudkem Nejvyšší soud rozsudek vrchního soudu změnil tak, že rozsudek krajského soudu ze dne 4. 10. 2017 č. j. 32 ICm 2328/2017-50 se potvrzuje, a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího ani dovolacího řízení. Nejvyšší soud konstatoval, že vznikly-li zaměstnancům dlužníka za měsíc duben 2016 mzdové nároky a byly-li též zúčtovány, stalo se takto realizované plnění dlužníka majetkem jeho zaměstnanců, to platí též o částkách představujících pojistné na zdravotní pojištění, jehož plátcí byli tito zaměstnanci [§ 5 věta první před středníkem písm. a) a § 9 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., ve spojení s § 2 odst. 1 a § 5 zákona č. 592/1992 Sb.]. Skutečnost, že v rozsahu těchto částek dlužník odvedl pojistné (přímo) příslušné zdravotní pojišťovně, jak mu ukládá § 5 odst. 1 věty druhé zákona č. 592/1992, nic nemění na závěru o tom, že šlo (pro účely výkladu § 111 insolvenčního zákona) o plnění z majetku, který náležel zaměstnancům dlužníka, nikoli z majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka.

II.

Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel v ústavní stížnosti vyjadřuje přesvědčení, že Nejvyšší soud v napadeném rozsudku nerespektoval závěry své dosavadní judikatury, a to pouze na základě argumentace, že je zásadní rozdíl mezi tím, zda je zaměstnancům vyplacena mzda či nikoliv. Stěžovatel je přesvědčen, že zaměstnanci dlužníka nebyli oprávněni domáhat se úhrady předmětných plateb ani toho, aby za ně zaměstnavatel předmětnou část pojistného na všeobecné zdravotní pojištění pojišťovně odvedl, neboť jediným subjektem oprávněným požadovat úhradu plateb je zdravotní pojišťovna. O uvedeném svědčí také to, že platby byly učiněny z účtů vedených bankovními institucemi pro dlužníka, nikoliv pro zaměstnance. Je to přitom dlužník, kdo má za bankou pohledávku odpovídající výši zůstatku na bankovním účtu. Již z tohoto základního principu je neudržitelný závěr prezentovaný Nejvyšším soudem, že by snad v okamžiku výplaty mzdy zaměstnancům mělo dojít k automatické transformaci části finančních prostředků složených na účtu zaměstnavatele na „majetek zaměstnance“. Dle stěžovatele je přitom nerozhodné, zda zaměstnavatel zúčtoval, odvedl či vyplatil mzdy zaměstnancům, když věřitelem pohledávky na úhradu zákonného pojištění je, a zůstává zdravotní pojišťovna, nikoliv zaměstnanec. Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění je totiž jen další pohledávkou, kterou je nutné (zprostředkovaně) uhradit státu, jedná se o pohledávku pojišťovny za zaměstnavatelem, a nikoliv o majetek zaměstnance, jehož jediným „majetkem“ je pohledávka na výplatu mzdy. V této souvislosti stěžovatel odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který ve věci týkající se vztahů v oblasti sociálního pojištění odlišoval povahu pracovně-právního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem jakožto vztahu soukromoprávního, oproti vztahu ze sociálního pojištění mezi zaměstnavatelem a státem jako vztahu ryze veřejnoprávního. Z této odlišnosti dovodil Nejvyšší správní soud i nutnost rozlišovat mezi obsahy uvedených vztahů, tj. závazkem zaměstnavatele vůči zaměstnanci spočívajícím v povinnosti zaplatit za odvedenou práci mzdu na jedné straně, a závazkem zaměstnavatele vůči státu, tj. jeho povinnosti odvést

z této mzdy pojistné na straně druhé. Dle stěžovatele smíšení obsahu těchto vztahů nelze připustit ani ve věci úhrady pojistného na veřejné zdravotní pojištění za situace, kdy zaměstnavatel zaměstnanci vyplatí mzdu.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené v ústavní stížnosti, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

7. Ústavní soud ve své judikatuře setrvale zdůrazňuje, že není další instancí v systému obecného soudnictví, na níž by bylo možno se obracet s návrhem na přezkoumání procesu, interpretace a aplikace zákonných ustanovení provedených ostatními soudy. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Výkon jeho pravomoci přichází v úvahu pouze v případě, kdy by napadeným rozhodnutím orgánu veřejné moci došlo k porušení základních práv a svobod zaručených normami ústavního pořádku; taková porušení z hlediska spravedlivého (řádného) procesu v rovině právního posouzení věci představují nikoli event. „běžné“ nesprávnosti, nýbrž až stav flagrantního ignorování příslušné kogentní normy nebo zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů v soudní praxi ustáleného výkladu, resp. použití výkladu, jemuž chybí smysluplné odůvodnění, jelikož tím zatěžuje vydané rozhodnutí ústavněprávně relevantní svévolí a interpretační libovůlí [srov. např. nález ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)]. Pouhý nesouhlas se závěry civilních soudů při aplikaci podústavního práva tedy důvodnost ústavní stížnosti nezakládá.

8. Ústavní soud přezkoumal napadené rozhodnutí z hlediska stěžovatelem tvrzených porušení jeho základních práv a se zřetelem ke skutečnosti, že mohl přezkoumávat pouze ústavnost, dospěl k závěru, že takový následek v případě stěžovatele nenastal.

9. Ústavní soud zejména nemůže přisvědčit stěžovateli v tom, že by Nejvyšší soud při řešení dané otázky, která je zjevně otázkou podústavního práva, nepřihlížel ke své dosavadní judikatuře, a své závěry (a odklon od této judikatury) dostatečným způsobem neodůvodnil. Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného rozsudku naopak obsáhle zopakoval závěry, ke kterým dospěl v rozsudku ze dne 31. 10. 2019 sp. zn. 29 ICdo 156/2017, v němž zčásti zopakoval a zčásti nově formuloval a odůvodnil závěry týkající se řešení otázky (ne)účinnosti právního jednání (úhrady závazků z titulu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti) podle

§ 111 odst. 1 insolvenčního zákona. Nejvyšší soud dále konstatoval, že uvedené závěry se v obecné poloze prosadí i v případě plnění z titulu pojistného na zdravotní pojištění, je však nutno posoudit, nakolik se zmíněné závěry formulované za skutkového stavu, kdy zaměstnavatel (dlužník) mzdy zaměstnancům nevyplatil (tudíž neprovedl ani srážky z jejich hrubých mezd) mohou použít v poměrech dané věci, kdy dlužník vyplatil svým zaměstnancům mzdu za měsíc duben, tedy kdy dlužník svým zaměstnancům podle § 3 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. jejich příjmy zúčtoval. Zde Nejvyšší soud dovodil, že povinnost k úhradě pojistného na zdravotní pojištění za jeho zaměstnance vznikla dlužníku k 1. 5. 2016, tedy v době před zahájením insolvenčního řízení, podle předpisů pracovního práva má přitom zaměstnavatel povinnost vyplácet mzdu nebo plat v penězích, a smí zaměstnanci srazit pouze pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dotčená částka ve výši pojistného na všeobecné zdravotní pojištění ve výši, ve které jsou povinni hradit pojistné zaměstnanci, byla dlužníkem sražena z platu zaměstnanců, tedy z jejich majetku, a tato část jejich majetku byla připsána na účet zdravotní pojišťovny, peněžitým plněním proto nebyl použit majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka.

10. Ze shora popsaného je zřejmé, že Nejvyšší soud se danou věcí podrobně zabýval a v odůvodnění svého rozsudku srozumitelně uvedl, na základě jakých úvah k jednotlivým závěrům dospěl, a v souladu s pravidly logického myšlení odůvodnil, proč argumenty stěžovatele, resp. interpretační variantu, která je na těchto argumentech postavena, akceptovat nelze. Stěžovatelem zpochybněný právní názor Nejvyššího soudu není nikterak ani v rozporu se závěrem, že povinnost plátce odvádět za poplatníka pojistné na zdravotní pojištění nevzniká na základě soukromoprávního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, ale jde o veřejnoprávní povinnost stanovenou přímo zákonem (srov. usnesení ze dne 3. 2. 2004 sp. zn. II. ÚS 201/03). Jak konstatoval ve svém rozsudku již krajský soud, samotná pohledávka zdravotní pojišťovny představující pojistné hrazené ze mzdy zaměstnanců vznikla pojišťovně za zaměstnanci dlužníka, dlužník měl pouze strhnout ze mzdy zaměstnanců jimi hrazené pojistné na všeobecné zdravotní pojištění v odpovídající výši a uhradit je na účet zdravotní pojišťovny, dlužník proto nemohl zaplacením této pohledávky zvýhodnit zdravotní pojišťovnu oproti jiným věřitelům.

11. Ústavní soud má za to, že uvedený závěr, na kterém postavil své rozhodnutí taktéž Nejvyšší soud, je současně v souladu se zněním § 5 odst. 1 věty druhé zákona č. 592/1992 Sb., z něhož vyplývá, že pojistné je povinen hradit zaměstnanec jakožto poplatník, zaměstnavatel coby plátce pouze ze mzdy nebo platu zaměstnance, tedy z jeho majetku, nikoli z majetku zaměstnavatele, odvede příslušnou část pojistného. Je přitom nerozhodné, že finanční prostředky stržené ze mzdy či platu zaměstnanců a určené na odvod pojistného se nacházely v okamžiku zahájení insolvenčního řízení na účtu zaměstnavatele.

12. S ohledem na výše uvedené lze napadené rozhodnutí považovat za plně ústavně konformní, neboť není poznamenáno žádným pochybením, které by odůvodňovalo zásah Ústavního soudu ve formě kasačního nálezu; jeho právní závěry se opírají o příslušná ustanovení dotčených právních předpisů, nejsou v rozporu (natož extrémním)

se skutkovými zjištěními a jsou dostatečným způsobem odůvodněny.

13. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud neshledal porušení základních práv a svobod stěžovatele, ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků jako návrh zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písmeno a) zákona o Ústavním soudu odmítl.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2020

Jiří Zemánek v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Monika Zbořilová

Záznam o ověření elektronického podání doručeného na elektronickou podatelnu: Nejvyšší soud

dle vyhlášky 259/2012 Sb.

Pořadové číslo zprávy: 11783 / 2020 Ev. číslo: be7ec37c-ead2-471c-9f6b-d83257f0fcef
Druh podání: Datová zpráva z ISDS ID zprávy: 838615567
Věc: Usnesení - odmítnuto

Odesílatel:

ID schránky: z2tadw5 Typ datové schránky: OVM
Osoba: Ústavní soud Adresa: Joštova 625/8, 60200 Brno, CZ

Dodáno do DS dne: 04.11.2020 14:17:31 **Odesláno do DS dne:** 04.11.2020 14:17:31

Č.j. příjemce: Č.j. odesílatele: OSV ÚS 32304/20

Sp.zn. příjemce: Sp.zn. odesílatele: 3 ÚS 2381/20

Lhůta končí: K rukám: Ne

Číslo zákona: Paragraf v zákoně: Odstavec paragrafu: Písmeno v paragrafu:

Ověření obálky: Podpis je platný

Podepsal: Informační systém datových schránek - produkční prostředí Vystavil: PostSignum Qualified CA 4

Sériové číslo certifikátu: 0152a467 Platnost: 21.08.2020 - 10.09.2021

Antivirový test: Proběhl v systému ISDS Obsah podání: OK

Elektronický podpis: Platný Časové razítko: Platné (připojeno 04.11.2020 14:17:31)

Certifikát: Ověřeno na základě CRL z 04.11.2020 14:03:48

Datum a čas autom. ověření: 04.11.2020 14:31:11

Počet podaných příloh:1

Číslo přílohy	Výsledek	Název příl. CRL	Identifikace podepisující osoby	Identifikace vystavitele certifikátu	T	U	K	P	R	A	C	V
1		3-2381-20.pdf										
Podpis je platný		CRL z 04.11.2020 14:03:48	Monika Zbořilová / 01519c2a / 05.05.2020 - 25.05.2021	PostSignum Qualified CA 4	A	A	A	*	A	A	?	?
				Časové razítko připojeno 03.11.2020 08:07:36								

Čas ověření příloh: 04.11.2020 14:31:11 Ověření příloh: ověřováno automaticky

Vysvětlení stavů při ověření příloh (vztaheno vždy k datu a času dodání):

Stav "?" znamená, že systém tuto operaci ještě neprovedl, ale provedena bude

Stav "-" znamená, že systém tuto operaci neprovádí

Stav "!" znamená, že systém tuto operaci nemůže provést

Stav "*" znamená, že bylo ověřeno proti CRL z uvedeného data.

T	Technické parametry ¹ :	A=splňuje	N=nesplňuje
U	Uznávaný elektronický podpis / značka:	A=připojen	N=nepřipojen
K	Kvalifikované časové razítko:	A=připojeno	N=nepřipojeno
P	Uznáv. el. podpis kvalif. certifikát (platnost):	A=platný	N=neplatný
R	Kvalifikované časové razítko (platnost):	A=platné	N=neplatné
A	Akreditovaný poskytovatel certifik. služeb ² :	A=ano	N=ne
C	Kvalifikované časové razítko:	A=platné	N=neplatné
V	Vytvořeno před zneplatněním certifikátu:	A=ano	N=ne

¹ Technické parametry - velikost, formát, škodlivý kód.

² Stav "Z"(Zahraniční) = certifikát není od české certifikační autority

Kontrola podpisů a razítek byla provedena na základě CRL seznamů platných k datu a času ověření datové zprávy.